

Drie vragen voor je op enter drukt

Wat kun je als psycholoog wel in AI zetten?

De vraag 'Wat mag ik in AI zetten?' klinkt alsof er ergens een handig lijstje bestaat. Namen: nee. Patronen: ja. Klaar.

Zo eenvoudig is het helaas niet. Het maakt uit wat je invoert, welke AI-tool je gebruikt en welke afspraken rond die tool zijn gemaakt. Toch hoeft je ook geen halve jurist te zijn voordat AI iets voor je kan betekenen.

Eerst de vraag: waar werk je?

In loondienst. Gebruik alleen AI-tools die je werkgever voor deze specifieke toepassing heeft goedgekeurd. Dat een tool op je werklaptop staat, betekent nog niet dat er cliëntinformatie in mag. Is er geen duidelijk beleid? Vraag dan welke tools je mag gebruiken en waarvoor. Vraag ook wat er met je invoer gebeurt, wie erbij kan, hoelang gegevens worden bewaard, of is afgeschermd dat ze worden gebruikt om AI te trainen en of er waar nodig een verwerkersovereenkomst is. Tot je daar een helder antwoord op hebt, laat je cliëntinformatie erbuiten.

Vrijgevestigd. Dan ligt deze afweging doorgaans bij jou. Jij kiest de tool en jij moet kunnen uitleggen waarom die geschikt is. Een betaald account of een vinkje bij 'gebruik mijn gegevens niet voor training' is geen vrijbriefje. Opslag, toegang, bewaartermijnen en contractuele afspraken tellen ook mee.

Drie vragen voor je op enter drukt

1 Heb ik deze cliëntgegevens echt nodig?

Begin bij je vraag, niet bij de hele casus. Wil je hulp bij de opbouw van een brief? Vraag om een sjabloon. Wil je een hypothese toetsen? Beschrijf het patroon waarop je vastloopt. Wil je psycho-educatie maken? Benoem het mechanisme en voor wie je de uitleg schrijft. Vaak heb je veel minder informatie nodig dan je in eerste instantie denkt.

Alleen de naam verwijderen is onvoldoende. Ook een combinatie van leeftijd, beroep, woonplaats, gezinssamenstelling en een opvallende voorgeschiedenis kan naar één persoon wijzen. De naam vervangen door een letter of door XXX maakt gegevens meestal gepseudonimiseerd. Dat is iets anders dan anoniem.

Vraag jezelf dus af: kan iemand deze persoon redelijkerwijs herkennen uit wat hier staat? Zo ja, dan werk je nog steeds met persoonsgegevens.

2 Is deze AI-omgeving geschikt voor wat ik wil invoeren?

Een AI-tool die prima is voor een nieuwsbrief, hoeft niet geschikt te zijn voor gezondheidsgegevens. Weet je wat de aanbieder met je tekst doet? Waar die wordt opgeslagen? Hoelang? Wie erbij kan? Of je invoer wordt gebruikt om het systeem verder te ontwikkelen? En zijn de benodigde afspraken over gegevensverwerking geregeld? Weet je dat niet, voer dan geen cliëntinformatie in. Ook geen tekst waarvan je alleen de naam hebt verwijderd.

3 Kan ik deze keuze uitleggen en verantwoorden?

Stel dat je cliënt vraagt: 'Wat heb je precies aan AI gegeven en waarom?' Heb je daar een helder antwoord op? En kun je beoordelen wat AI teruggeeft? Zie je wat er ontbreekt, welke aannames worden gedaan en waar het antwoord mogelijk de mist in gaat? Jij blijft verantwoordelijk voor de professionele keuzes die je op basis van die output maakt.

Deze vraag gaat verder dan privacy. Het gaat ook over beroepsgeheim, transparantie, vakbekwaamheid en professionele verantwoordelijkheid.

Patroon erin, persoon eruit. Meestal.

Wil je sparren over een behandeling die vastloopt? Dan heb je zelden iemands leeftijd, beroep, gezinssamenstelling en halve levensgeschiedenis nodig.

Je kunt bijvoorbeeld schrijven:

'Wanneer ik het gesprek naar gevoelens breng, begint deze persoon uitgebreid te analyseren. Mijn hypothese is dat dit analyseren als veiligheidsgedrag werkt. Welke observaties spreken voor en tegen die hypothese en hoe kan ik dit toetsen?'

Zo krijgt AI de informatie die nodig is voor jouw vraag, zonder dat je de hele cliënt meestuurt. Blijf wel opletten: ook een heel zeldzaam of specifiek patroon kan herleidbaar zijn.

Zo doe je het

Je wilt	Waar het mis kan gaan	Wat je wel kunt doen
Een sessieverslag laten samenvatten	Je voert een volledig transcript in, inclusief alles wat de cliënt heeft verteld.	Gebruik hiervoor alleen een omgeving die is goedgekeurd voor behandelgegevens. Heb je die niet, maak dan zelf enkele neutrale, niet-herleidbare punten en laat AI alleen de structuur of formulering verzorgen.
Een brief aan de huisarts opstellen	Je plakt een bestaande brief met persoonsgegevens, diagnose en behandelverloop in een algemene AI-tool.	Vraag AI om een sjabloon met vaste onderdelen, zoals aanleiding, verloop, resultaat en vervolg. Vul de cliëntgegevens daarna zelf in binnen je EPD.
Sparren over een behandeling	Je geeft eerst de hele biografie, zodat AI 'genoeg context' heeft.	Beschrijf het waarneembare patroon, je hypothese en je vraag. Laat details weg die voor die vraag niets toevoegen.
Psycho-educatie op maat maken	Je voert een uitgebreide casus in om de tekst persoonlijk te laten klinken.	Vraag om algemene psycho-educatie over het relevante mechanisme en pas die zelf aan. Is persoonlijke informatie echt nodig, gebruik dan alleen het minimum binnen een daarvoor goedgekeurde omgeving.
Een vragenlijstuitslag laten duiden	Je voert de werkelijke scores samen met achtergrondinformatie in.	Vraag naar algemene aandachtspunten bij het interpreteren van zo'n profiel. De koppeling met de werkelijke cliënt maak je zelf buiten de AI-omgeving.
Een moeilijke mail aan een cliënt schrijven	Je plakt de volledige mailwisseling en behandelgeschiedenis als context.	Beschrijf het communicatieve doel en de gewenste toon. Bijvoorbeeld: 'Schrijf een korte mail waarin ik de spanning erken, een grens aangeef en uitnodig tot overleg.' Voeg concrete gegevens daarna zelf toe in je beveiligde omgeving.
Intervisie of supervisie voorbereiden	Je maakt van je casusverslag een prompt en noemt dat een leervraag.	Formuleer waar jij als behandelaar vastloopt, wat je hebt waargenomen en welke vraag je wilt bespreken. Houd de beschrijving op patroonniveau en beperk de details.
Praten over een AI-uitdraai van je cliënt	Je schiet meteen in de rol van privacyagent of factchecker.	Begin bij de behandelvraag. Wat zocht je cliënt? Wat bracht het antwoord? Wat deed het met het denken, voelen of handelen? Bespreek de betrouwbaarheid en privacy wanneer dat voor de cliënt relevant is.

Bronnen en verantwoording

Deze factsheet is gebaseerd op:

Autoriteit Persoonsgegevens, *Handreiking generatieve AI en de AVG en Hulpmiddel generatieve AI en de AVG*, 13 juli 2026.

Commissie Beroepsethische Zaken van het NIP, *Gebruik AI in de psychologiepraktijk vereist bewustwording*, 2026.

Deze factsheet is geen juridisch advies. Ik ben GZ-psycholoog en vertaal de beschikbare richtlijnen naar keuzes in de dagelijkse psychologenpraktijk.

Je blijft zelf verantwoordelijk voor wat je invoert en voor wat je met de uitkomst doet. Werk je in loondienst, volg dan het beleid van je organisatie.

Tools, voorwaarden en regelgeving veranderen. Controleer daarom altijd of je de nieuwste versie van deze factsheet gebruikt.

Versie 1.0 | 29 juli 2026